1/4

ANSWER KEY

First YEAR HIGHER SECONDARY EXAMINATION March 2025

PART-~~I/II~~/III

SUBJECT: Sanskrit - Sasthra

CODE NO: FY: 319 VERSION: A

80 SCORES 2½ HOURS

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
	(1-4)	(क) विभागः		
1.		समाहारः स्वरितः।	1	
2.		अदेङ्गुणः।	1	4
3		अनुनासिको।	1	
4	(5-9)	नमःस्वस्तिस्वाहास्वधालंवषड्योगाच्च।	1	
5		ऐ = अय्, औ = आव्।	1+1	2
6		मरुल्लोलिता, तोर्लि।	1+1	2
7		तुल्यबलविरोधे परं कार्यं स्यात्।		2
8		पुन रमते = रोरि पुना रमते = ढ्रलोपे पूर्वस्य दीर्घोऽणः।	1+1	2
9	(10-12)	उच्चैरुदात्तः, नीचैरनुदात्तः	1+1	(2)
10		म ध् व्+अरिः = इको यणचि। म ध् ध् व्+अरिः = अनचि च। म द् ध् व्+अरिः = झलां जश् झशि।	1+1+1	3
11		उद् थ् थानम् = उदः स्थास्थम्भोः पूर्वस्य। उद् थानम् = झरो झरि सवर्णे। उत्थानम् = खरि च।	1+1+1	3
12		हरिं भजति = द्वितीया। विप्राय गां ददाति = चतुर्थी। रामेण बाणेन हतो बाली = तृतीया।	1+1+1	3

2/4

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
13	(13-15)	ईदेद्विवचनं प्रगृह्यम्, अदसोमात्, ओत्, निपात एकाजनाङ्।	1+1+1+1	4
14		भो भगो अघो अपूर्वस्य यकारस्य लोपः स्यात् · उदा → भो देवाः	2+2	4
15		दन्ताः, ओष्ठौ, नासिका च, कण्ठतालु इतिक्रमः	1+1+1+1	(4)
16		यथोचितं भोजनाय पञ्चाङ्गाः।	1+1+1+1	5
17		अइउण्, ऋऌक्, एओङ्, ऐऔच्, हयवरट् लण्, ञमङणनम्, झभञ्, घढधष्, जबगडदश्, खफछठथचटतव्, कपय्, शषसर्, हल्।		6
18		कर्मणि द्वितीया। कर्तृकरणयोस्तृतीया। सम्प्रदाने चतुर्थी। अपादाने पञ्चमी। षष्ठी शेषे। सप्तम्यधिकरणे च।	1+1+1 1+1+1	(6)
		(ख) विभागः		
19		उपमानम्।	1	
20		आप्तवाक्यम्।	1	4
21		दुःखम्।	1	
22		नित्यमेकमनेकानुगतम्।	1	
23		अन्नंभट्टः।	(1)	(2)
24	(25-28)	आवेतः।	(1)	
25		परं अपरं वेति।	2	2
26		अतीता - कालः प्राच्यादि - दिक्	2	2
27		सम्पाभिचार, व्याधिताः	(2)	(2)

3/4

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
28	(29-31)	विपर्ययः, तर्कभेदात् ।	(2)	(2)
29		प्रागभावः, प्रध्वंसाभावः, अन्योन्याभावः	1+1+1	3
30		संयोगनाशको - विभागः। पृथक्व्यवहार - पृथक्त्वम्। चूर्णादि पिण्डी - स्नेहः।	1+1+1	3
31		अधोदेशसंयोगहेतुः - अपक्षेपणम्। शरीरसन्निकृष्ट संयोगहेतुः - आकुञ्चनम्। विप्रकृष्टसंयोगहेतुः - प्रसारणम्।	1+1+1	3
32	(32-34)	न्याय: - गौतमः वैशेषिकम् - कणादः। पूर्वमीमांसा - जैमिनिः। उत्तरमीमांसा - बादरायणः।	1+1+1+1	4
33		उष्णस्पर्शवत् तेजः। सा द्विविधम्। नित्या अनित्या च। नित्या परमाणुरूपा अनित्या कार्यरूपा च। पुनः। त्रिविधः शरीर इन्द्रिय विषयभेदात्। शरीरं आदित्यलोको। इन्द्रियं रूपग्राहको चक्षुः। विषयः चतुर्विधः भौम, दिव्य उदर्य आकरज भेदात्।		4
34		गन्धः - घ्राणग्राह्यो गुणः। संख्या - एकत्वादि व्यवहारहेतुः। रसः - रसनग्राह्यो गुणः। रूपम् - चक्षुर्ग्राह्यो गुणो।	1+1+1+1	4
35		प्रतिज्ञा, हेतुः, उदाहरणम्, उपनयः, निगमनम्।	1+1+1+1	5
36	(36-37)	असाधारणं कारणं कारणम्। कार्यनियत-पूर्ववृत्ति कारणम्। प्रागभाव प्रतियोगी कार्यम्। कारणं त्रिविधम्। समवायि कारणम्, असमवायि कारणम्, निमित्तकारणं च।		6

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
		समवायिकारणम् → यत्समवेतं कार्यमुत्पद्यते तत्समवायिकारणं, यथा तन्तवः पटस्य असमवायिकारणम् → कार्येणकारणेन वा सह एकास्मिन्नर्थे समवेतं सत् कारणं असमवायि कारणम् । यथातन्तु-संयोगः । निमित्तकारणम् → समवायि असमवायि भिन्नंकारणं निमित्तकारणम् । यथा तुरीवेमादिकं पटस्य ।		
37		संयोगः । संयुक्तसमवायः । संयुक्तसमवेतसमवायः । समवायः । समवेतसमवायः । विशेषणविशेष्यभावः च । इतिक्रमः ।	1+1+1 1+1+1	(6)